

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

LVIII. Quomodo Gentiles damnatis simulacris Deum agnoverunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

fraude subrepta: aut sordidi panni turpi immunditia referti, aut denique feni ac stipulae acervus. Quae cum in penetralibus simulacrorum animam carentium congesta aspicerent, & suam & parentum suorum summam dementiam inculcabant: maxime cum animadvertenter, in suis illis adytis, atque in ipsis simulacris nullum esse intus habitantem; non daemones oracula fundentem; non Deum praedicentem futura, quemadmodum sibi antea persuaserant: immo ne obscurum quidem ac tenebrosum spectrum. Atque idcirco quodvis vel obscurissimum antrum & abditissimi quique recessus, iis qui ab Imperatore missi erant facile patebant: adyta quinetiam & inaccessa prius loca, ipsaque templorum penetralia, militum vestigijs terebantur. Ex quo deprehenta & cunctorum oculis exposita est caecitas mentis, quae Gentiles omnes jampridem involutos tenebat.

CAPUT LVIII.

Quomodo apud Helioptim destructo Veneris fano, primus Ecclesiam construxit.

Atque haec inter praecelara Imperatoris facinora merito recensentur; sicut & illa quae singillatim in variis provincijs constituit. Cujusmodi illud est quod in urbe Phoenices Heliopti ab eo gestum vidimus. quia in urbe gentiles quidem qui obscenam libidinem Deae Veneris vocabulo afficiunt; uxori- bus ac filiabus suis stupri impune admittendi licentiam concesserant. Nunc vero nova lex ab Imperatore directae est, plena modestiae; qua cavetur ne quicquam eorum quae prius in more posita erant, in posterum praesumatur. Atque his rursus scriptas misit institutiones; utpote hanc praecipue ob causam a Deo destinatus, ut universos mortales temperantiae praecipis imbueret. Quocirca ne ad hos quidem concionari per litteras dedignatus est; exhortans ut ad cognitionem Dei celeriter accederent. Statimque facta dictis consentanea ibidem adjecit, constructam eo etiam in loco Christiani cultus ingenti Basilicam. Adeo ut quod ab ultima usque hominum memoria nullibi fuerat auditum, tunc primum opere ipso completum sit, & civitas hominum superstitioso daemonum cultui addictorum, Ecclesiam Dei & Presbyteros ac diaconos habere meruerit, & Episcopus summo omnium Deo consecratus, ejus loci ho-

ἐσκαίωρημένα ἢ ῥυπωῖν τὰ βράχια βεδελουριανῶν
 χρεῖας ἐμπλεῖα ἢ χόρτες καὶ καλάμους φέρουσι
 ἀδὴ τῶν ἀψύχων ὄντος σεσωσθῆμεν ἀπο
 μύθοις, αὐτοῖς τε καὶ τοῖς αὐτῶν πατρῶσι, τοῖς
 ἄλλω λογισμῶ ἀφρησιῶν καλεῖται φωνῶν
 ὅτε μάλισ' ἐνενοήσῃς εὐδεις ἀεὶ ἢ ἐσθλα
 δύτοισ αὐτῶν μυχοῖς, εἰδ' ἐν αὐτοῖς ἀγα
 μασω ἐνοικῶ, εἰ δαίμων. εἰ χηρησμοδῶν
 Θεὸς εἰ μάντις, οἷα δὴ τὸ πρῶν ὑπελάμβανον
 ἀλλ' εἰδ' ἀμυδρόν τι ἢ σκιῶδες φάντασμα
 διὸ δὴ προχειρῶς τοῖς ἐν βασιλείᾳ καὶ
 Β πεμφθένσι, πᾶν σκολεῖον ἀντρον ἐπάει δει
 ρῆθ' ἢ μυχός, βατός ἦν. ἀεὶ αὐτὰ τε καὶ ἀδύ
 ἱερῶν τε τὰ ἐνδοτάτω, στρατιωτικοῖς καὶ
 ἱεῖτο βήμασιν ὡς ἐναργητοῖς πάσῃ οὐ τῶ
 δε κατάφωρον γερονέται τῶν εἰς αἰὸν
 μαχεῖ τῶν ἑλλήνων ἀπάντων καὶ κρατῶ
 σαν διανοίας πῆρῶσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΗ.

Ὅπως ἐν Ἡλιουπόλει πάλαι ἀφροδίτην καθύλην ἱε
 ροῖσιν ἔθετο.

Καὶ ταῦτα δ' ἀντις τοῖς βασιλείᾳ ἐπι
 τῶν ἀναθεῖν κατορθώμασιν, ὡς πρῶτον
 καὶ τὰ μερικῶς κατ' ἕκαστον ἐθῶν αὐτῶν
 διαταχθέντα ἴσον ἐπὶ τῆς Φοινίκῃ Ἡλιουπό
 λεως. ἐφ' ἧς οἱ μὲν τὴν ἀκολασίαν ἰσχυρῶς
 μῦρτες προεβήματι, γαμισταῖς καὶ θυγατρῶ
 σιν ἀναίδην ἐκπορευεῖν συνεχῶς. πῶς ἐ
 νόμῳ ἐφοῖτα νεῦ τε καὶ σώφρων ἀφρο
 σιλέως, μηδ' ἐν τῶν πάλαι σιωπῶν τολμῶ
 διαγορεύων καὶ τέτοις ὅ παλαι ἐβήματι
 παρέβητο διδασκαλίας, ὡς ἀν' ἐπ' αὐτῶν ταῦ
 πρῶς τῷ Θεῷ προσηγμένως (ἀποστασί
 ἐφ' ᾧ πάντας ἀνθρώπους νόμοις σωφρο
 νῆς παιδεύειν. διὸ οὐκ ἀπήξις, καὶ τέτοις
 οἰκείᾳ ἀφροσικίᾳ γράμματῶ, πρῶτον
 πέτε ἀπεύδειν Ἰππὶ τὴν τῷ κρείττω ἢ
 κἀνταῦθα δετὰ ἔργα ἐπήγε τοῖς λόγοις
 δελφῶν, οἶκον ἐκκλήσιον ἐκκλησίας τε μῦ
 ρον καὶ ἄλλὰ τοῖς δε καταβαλλόμενῶν
 μὴ κατὰ παλῶν τε αἰῶν ἀκοῆ γινώσκον
 νῶν τῶν πρῶτον ἔργον τυχεῖν. καὶ τῶν
 δεσιδαμόνων πόλιν, ἐκκλησίας Θεῶν
 πρεσβυτέρων τε καὶ διακόνων ἱερωῶν
 τ' Ἰππὶ πάντων Θεῶ ἱερωμένον Ἐπισκοπῶν

ἢ τῆδε παρκαθέζεσθαι. παρονοῶν ἢ κἀνταύ-
θα βασιλεὺς, ὅπως ἂν πλείους παρσίοιεν τῶ
λόγω, τὰ παρὰ Ἰησοῦ τῶν πεινήτων ἐκ-
πία παρῆχε. καὶ ταύτη παρῆχέτων ἐπὶ τῶ
σπιτήμον παρῆχεν διδασκαλίαν. μονονεχί
τῶ φῶνι παρῆχον εἰπὼν ἂν καὶ αὐτός.
εἴτε παρῆχεται, εἴτ' ἀληθεῖα Χριστός καὶ παρῆ-
χίθεσθαι.

A minibus praefuerit. Adhuc Imperator
providamte prospiciens ut quamplu-
rimi ad fidem Christi accederent, pluri-
ma ibidem ad sublevandos pauperes
largitus est; hac etiam ratione ad saluta-
rem doctrinam homines afficiens atque
invitans, ac tantum non verba ipsa pro-
ferens Pauli dicentis: Sive per occasio-
nem, sive per veritatem Christus an-
nuntietur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΝΘ΄.

Περί τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ δι' Εὐστάθιον ταραχῆς.

Ἀλλὰ ἴδ' Ἰησοῦς, ἀπάντων ἐν ὑμη-
δαίς τῶ ζωῆν διαγόντων, τῆς τ' ἐκ-
κλησίας τῆ Θεῆ πανταχῆ καὶ πάντα παρῆ-
χον καὶ παρῆχον εἰδένειν ὑψιμεθύς, αὐ-
θις ὁ τοῖς καλοῖς ἐφεδρῶν φθόνος, ἐπηλεί-
φει τῶ τῶν τοσάτων ἀγαθῶν ἐν παρῆχῃ. τὰ
χάποτε καὶ αὐτὸν ἀλλοίον ἐσεσθαι βασιλέα παρῆ
ἡμῶν ἐπαρῆχας, ἴσχυον αὐτῶ τὰς ἡμε-
τέρας ταραχῆς τε καὶ ἀκοσμίας. μέγ-
σον δ' οὖν ἐξ ἄλλας πυρσόν, τῶ ἀνίσχυον
ἐκκλησίαν ταραχῆς διελάμβανε συμφο-
ρῆς. ὡς μικρῶ τῶ παρῆχον ἐν βάρων ἀνα-
παρῆχῃ πόλιν εἰς δύο μέρη τμήματα διαρῆ-
χῶ τῶ τ' ἐκκλησίας λαῶν ἔξ ἰσχυῶ τῆς πό-
λεως αὐτοῖς ἀρῆχον καὶ στρατιωτικοῖς πολεμίων
παρῆχον ἀνακινῆσθαι. ὡς καὶ ξιφῶν μέλλειν
ἀπῆχον, εἰ μὴ Θεῆ παρῆχον, ὅτε παρῆχον
βασιλέως φθόνος, τὰς ἔξ πληθους ἀνεσειλεν
ὄρμας. πάλιν δ' ἡ βασιλέως ἀνεξικακία, δι-
κῆν παρῆχον καὶ ψυχῶν ἰατρῆ, τὰς διὰ λόγων
παρῆχῃ παρῆχον τοῖς νεοσηκῶσι διεπαρῆ-
χον ὅτῃ τῶ τοῖς λαοῖς ἡμερωτέρως τῶν παρῆχον
αὐτῶ δοκίμων καὶ τῆ τῶν κομητῶν ἀξία τε παρῆχον
μυρῶν ἀνδρῶν τὸν πιστότατον ἐκπέμψας.
παρῆχον τε τὰ παρῆχον ἐπὶ ἀλλήλοισ παρῆχον
παρῆχῃ γραμμασι. ἐδίδασκέ τε παρῆχον θεο-
σεβεία παρῆχον. ἐπειθὲ τε καὶ ἀπελογείτο δι-
κῆν παρῆχον αὐτῶ ἐγραφε, ὡς τῆ τῆς σάσεως
αὐτῶ διακῆκῶς αὐτῶ εἶη. καὶ ταύτας παρῆχον
αὐτῶ τὰς παρῆχον, εἰ μὴ διαβολῶ ἐπῆχον
τοῖς κατηγορημῶσι. διὸ ταύτας μὲν ἀνα-
παρῆχῃ, κείνας μὴ ἀνανεῶσαι κακῶν μνή-
μων. μόνως ἢ συναλῶ τῶ λόγῳ, ἀς ἐπὶ συ-
ναφεία καὶ εἰρῆχῶ τῶν ἀλλῶν ἐν ὑμημέμῃ.

CAPUT LIX.

B De tumultu Antiochia propter Eustathium excitato.

Verum enimvero cum ob haec omnes in summa hilaritate vitam agerent, & Ecclesia Dei apud cunctas ubique gentes omnibus modis extolleretur; rursus demonis livor qui bonis semper insidias struit, adversus tantam rerum nostrarum felicitatem caepit insurgere; ratus Imperatorem tumultibus nostris & insolentia exasperatum, alienato tandem erga nos animo fortassis futurum. Maximo igitur incendio conflato, Antiochenorum Ecclesiam tragicis quibusdam calamitatibus implevit; adeo ut parum abfuerit quin tota funditus civitas subverteretur; quippe cum populus quidem Ecclesiae duas in partes divisus esset: reliqua autem civitas simul cum Magistratibus ac militibus, hostili modo inter se dissideret. Ventumque esset ad gladios, nisi divina Providentia, & Imperatoris metus, plebis impetum repressissent. Atque hic rursus Principis clementia, instar servatoris & animorum Medici, agris hominibus medicinam orationis adhibuit. Quippe unum ex iis quos circa se spectatos habebat, Comitibus honore decoratum, hominem fidelissimum, eo misit, plebem quasi legatione blanda compellans. Aliisque super alias scriptis literis, hortatus est eos ut paci studerent: docens qua ratione divinae religioni congruentia gererent. Ac tandem iis persuasit: excusavitque eos in suis literis, asserens se coram audisse ipsum qui totius seditionis auctor fuisset. Atque has ejus epistolas non vulgari doctrina & utilitate refertas, hoc loco apposuissim, nisi reis ignominiae notam inurerent. Quocirca has quidem in praesentia omittere, quippe qui malorum memoriam haudquaquam renovare decreverim: eas vero folas hic inseram, quas ille de aliorum pace & concordia